

TRABALL FINAL DE GRAU DE MESTRE/A D'EDUCACIÓ INFANTIL

**NOUS MODELS D'EDUCACIÓ ARTÍSTICA:
*DESMUNTANT EL PARADIGMA DE DISNEY A L'AULA
D'INFANTIL***

NOM: Ingrid Vidal Vilas

TUTOR: Marc Ribera Giner

ÀREA DE CONEIXEMENT : Didàctica de la Expressió Plàstica

CURS ACADÈMIC: 2019 - 2020

ÍNDEX

RESUM.....	3
ABSTRACT.....	4
1.JUSTIFICACIÓ	5
2.MARC TEÒRIC.....	6
2.1 PEDAGOGIA TÒXICA	6
2.2 LA METODOLOGIA INVISIBLE	7
2.3 BETA MIND	8
2.4 L'ART THINKING	8
2.5 MÈTODE MUPAI	9
3. PROPOSTA ARTÍSTICA A UN AULA D'EDUCACIÓ INFANTIL A PARTIR DE L'ART THINKING	11
3.1 JUSTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA PROPOSTA	11
3.2 QUE TREBALLAREM.	12
3.3 OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS	13
3.4 CONTINGUTS	13
4. METODOLOGIA	14
4.1 TEMPORALITZACIÓ	15
4.2 ACTIVITATS	15
4.3 AVALUACIÓ	21
5.REFLEXIÓ	22
6. REFERENCIES	23
6.1 BIBLIOGRAFÍA	23
6.2 WEBGRAFÍA	23
6.ANNEXOS	24
ANNEX 1	24
ANNEX 2: OBRES DINA GOLDSTEIN	24
Annex 2,A: Activitat 1:Blanca Neus	24
Annex 2,B: Activitat 2: Bella	25
Annex 2,C: Activitat 3: La Venta Focs.....	25
ANNEX 3	26
ANNEX 4	28
ANNEX 5	28

RESUM

El meu projecte girarà al voltant de l'art, crec que és important destacar l'art com una font d'aprenentatge molt beneficiosa per a treballar a l'aula, ja que ajuda al desenvolupament físic, social i intel·lectual dels xiquets i xiquetes. Cal destacar que en l'etapa d'educació infantil es percep l'art com una mena de passa temps decoratiu sense anar més enllà dels coneixements que aquest ens pot aportar.

La meua proposta és treballar l'art d'una manera transversal i fer que els nens es qüestionin la realitat que els envolta, aquest objectiu el treballaré a partir de la fotografia Dina Goldstein, aquesta pretén mostrar la cara oculta que s'amaga darrere de les princeses *Disney*. La seva obra d'art recull 11 imatges sobre la realitat oculta de les princeses.

El tema principal que tractaré a través d'aquest projecte serà la diferència de gènere oculta que hi ha darrere de *Disney*. Per a poder treballar correctament les obres d'una manera més profunda, he decidit elegir tres fotografies, en aquestes és treballarà la desigualtat de gènere, ja que l'empresa s'ha encarregat de fomentar el paper de la dona com a element passiu i dèbil de la societat. Les tres obres elegides són, *la Blanca neus i el seu habitatge desestructurat*, *la Cenicienta del after hours*, i *la Bella*.

Aquest projecte el realitzaré a partir del mètode *MUPAI*, i *l'Art thinking*, he decidit realitzar una fusió i adaptació d'aquests dos mètodes creant així una nova metodologia, fomentant així el pensament crític dels nens utilitzant l'art com a instrument, i afavorint la satisfacció i l'interès per l'expressió plàstica, com a creadors d'obres i com a observadors.

Paraules clau: Desigualtat de gènere, mètode MUPAI, Art Thinking, Educació Infantil, Educació artística, Disney.

ABSTRACT

Through this project I will work art. It should be noted that educating through art is very beneficial for students, as it helps to develop-be physically, socially and intellectually. In childhood education children perceive art as a passing time.

The intention of this project is that through art children learn to question reality. This goal will be worked on from a series of works by Dina Goldstein entitled '*Fallen Princess*', these works show the hidden face of the *Disney* company princesses.

The main topic to be addressed will be gender difference. *The total works worked will be three Snow White, Cinderella "after hours" and Bestie&Beauty*

The methodology of the project arises from the *MUPAI* and method of *Art Thinking*, with these two methodologies I have created a new one, with the intention of promoting the critical thinking of children through art and at the same time maintaining interest in plastic expression both as creators and observers.

Key words: Gender inequality, Method MUPAI, Art Thinking, infant education, artistic education, Disney.

1. JUSTIFICACIÓ

En aquest treball de Final de Grau he considerat necessari fer una reflexió d'algunes metodologies que podem aplicar a l'aula d'Educació Infantil, per escollir la que més beneficiï l'aprenentatge dels infants.

L'etapa d'Educació Infantil és molt important, ja que és en aquesta, quan els nens construeixen la seva identitat personal. La Comunitat Valenciana estableix el Decret 38/2008, en aquest es troba el currículum de la segona Etapa d'Educació Infantil, que afirma que durant aquesta etapa es realitzen els aprenentatges més bàsics que després acompanyaran a l'infant al llarg de la seva vida. Per aquest motiu es pretenen atendre totes les dimensions de l'ésser humà, tant les físiques, com les socials, cognitives, estètiques, afectives i motrius. Per aquest motiu i per realitzar un procés d'ensenyament-aprenentatge més significatiu hem d'escollir bé la metodologia que millor s'adapti a les característiques de l'alumnat.

Com a futura docent crec necessari i interessant educar en valors, utilitzant l'art com a eix transversal, mitjançant el diàleg i fomentant el pensament crític dels infants apropant-los a la realitat del món on viuen.

Són pocs els col·legis que treballen amb una metodologia innovadora, la majoria d'institucions implanten el que Acaso (2009) anomena una metodologia tòxica, que consisteix a memoritzar deixant de costat els aprenentatges significatius.

Durant les meves pràctiques, del Grau Superior d'Educació Infantil realitzades al col·legi Carles III, he pogut comprovar que les classes d'educació artística han passat a ser les classes de plàstica, on els nens i nenes aprenen a retallar i pintar sense cap fi educatiu a banda de la purament destresa motriu.

Després d'investigar sobre diferents metodologies, he dissenyat una proposta educativa a partir de la metodologia *Art Thinking*, amb aportacions i discriminacions dels altres mètodes analitzats com el mètode MUPAI. Aquesta metodologia em permetrà treballar amb els nens mitjançant el diàleg el que Acaso (2012) anomena la realitat dividida, que aquesta és la realitat creada per naturalesa, i la realitat creada per l'ésser humà, és a dir els factors que ens influeixen per la societat en la qual vivim.

Per a treballar aquesta realitat dividida d'una manera significativa amb els nens, podem utilitzar la reconeguda companyia *Walt Disney*, aquesta va nàixer al segle XIX i des de llavors les seves pel·lícules han influenciat molt els nostres infants. Avui en dia continua transmetent-nos els mateixos valors ocults i actituds submises que als seus començaments i que podem continuar observant en certs comportaments de gent adulta com per exemple que les dones majoritàriament són les que s'encarreguen de les tasques domèstiques de la llar o històries que repeteixen el mateix patró de

comportament de les princeses de les seves pel·lícules i transmetent-nos canons de bellesa estereotipats.

Per tal de contraposar aquests estereotips a l'aula, durant aquest projecte he decidit centrar-me i dissenyar propostes educatives a partir de les obres de l'artista plàstica Dina Goldstein, ja que aquesta pretén ensenyar la realitat oculta de les princeses *Disney*.

2. MARC TEÒRIC

Per tal de poder contextualitzar la meua proposta d'actuacions a l'aula he realitzat un anàlisi de diferents metodologies emmarcades en l'Educació Artística per discriminar aquelles que al meu parer no contribueixen a un correcte desenvolupament del infant, i a diferència quines tenen alguns beneficis que podríem aprofitar per una millor educació dintre de l'aula. La meua intenció és crear una metodologia a partir d'aquelles que crec que tenen beneficis educatius per als infants, és a dir la meua intenció és poder treballar situacions que ocorren al món real a través de l'art, en el meu cas centrant-me en desmuntar els mites erronis de *Disney*.

2.1 PEDAGOGIA TÒXICA

Durant la meua experiència a les aules he pogut comprovar que majoritàriament ens trobem en el que podríem anomenar una pedagogia tòxica. Tal com explica Quicios (2018), aquest és un model tradicional basat en l'aprenentatge memorístic. La societat canvia ha passos de gegant, i les metodologies que majoritàriament són utilitzades a l'aula, no avancen. La metodologia tòxica no té en compte els interessos dels infants per a fer un aprenentatge més significatiu, a més a més podem veure que l'infant és un subjecte passiu, és el docent el protagonista del procés educatiu, els infants es dediquen a copiar i a realitzar les ordres del docent, sense buscar el perquè d'aquest aprenentatge, les avaluacions es basen en els resultats de les activitats i deixa de costat el procés d'aprenentatge.

Crec que és molt important començar a fer un canvi per a millorar l'educació, ja que, tal com diu Ellsworth (2005)

“Enseñar tal como se ha hecho hasta ahora, es imposible, porque, como estamos viendo, las pedagogías tradicionales tóxicas realmente lo que pretenden es no enseñar”. (p.65)

Dins de la pedagogia tòxica es veu l'art com un passa temps. En canvi Acaso (2009), en el llibre *La educación artística no son manualidades*, defensa la idea de fer de l'ensenyança de les arts una àrea d'aprenentatge intel·lectual i cultural, no tan sols manual.

“Enseñar a ver y hacer con la cabeza y con las manos y no solo enseñar hacer con las manos” (p.18)

La necessitat d'abordar aquest projecte ve donada per, com diu l'autora d'aquesta lectura, cal parlar de produir un canvi social, mitjançant l'art a partir de l'educació del llenguatge visual. María Acaso (2009) ens afirma que vivim en una societat on cada cop el llenguatge visual té una major influència sobre nosaltres, aquest llenguatge visual que domina la societat ens arriba mitjançant la televisió, les revistes de moda, inclús les xarxes socials... i com no, les pel·lícules d'animació i infantils.

Nosaltres com a futurs docents hem de saber que el llenguatge visual no és innat sinó que podem educar-lo, i així fomentar el pensament crític dels nens i nenes. Tal com diu Acaso (2009).

“(...) la educación artística tiene, tiene mucho que ver, pero mucho que ver no tanto con la consolidación sino con la desconsolidación del mundo-imagen” (p.35).

2.2 LA METODOLOGIA INVISIBLE

El currículum infantil és la nostra guia per a poder ensenyar i treballar amb els nostres nens i nenes totes aquelles àrees i continguts corresponents a cada etapa. Però que passa amb tot allò que s'aprèn de manera involuntària i que no té lloc al currículum?

L'investigador Philip Jackson, va ser el primer que va parlar del currículum ocult, en la lectura de *La vida en las aulas* (1992). Aquest fa referència als aprenentatges que els infants tenen de manera casual, aquells que s'aprenen sense voler, aquest autor afirma que aquests aprenentatges es feien d'una manera més significativa per als alumnes.

Acaso (2012) dóna nom a la metodologia invisible, que aquesta naix d'una barreja d'ideologies de diferents persones com l'Elizabeth Ellsworth, Philip Jackson, Eco i Peirce.

L'autora explica que aquesta metodologia no és ben bé un mètode com a tal, és més aviat com un mapa que permet orientar als docents perquè facin la metodologia seva. El que pretenen en la metodologia invisible és oferir un ventall de recursos per als docents que vulguin treballar aquest mètode, l'objectiu del docent serà en primer lloc, detectar els elements que formen part del procés d'ensenyança i aprenentatge, analitzar tots els elements que configuren el seu discurs i per últim transformar.

Aquesta metodologia se centra en el discurs ocult, aquest ocorre mentre es produeix l'aprenentatge. L'objectiu d'aquesta metodologia és desenvolupar la societat en un pensament artístic, és a dir mitjançant l'art afavorir l'educació de la societat, perquè aquesta aprengui a actuar i a veure el món d'una manera més conscient.

2.3 BETA MIND

A través de les xarxes socials vaig descobrir un grup de gent anomenat Beta Mind, tal i com ells expliquen a la seva pàgina web són un equip multidisciplinari en experiència en l'art, l'educació, la psicologia, el cinema, la neuropsicologia, el desenvolupament del talent i la creativitat. Aquest grup es va crear al Museu del Art Infantil MUPAI, a la facultat de Belles Arts de la UCM. Aquests es dedica a potenciar les pedagogies invisibles, mitjançant aquest grup he descobert que aquesta metodologia és efectiva i es pot treballar en nens, adolescents, i gent gran. Aquest grup pretenen fusionar l'art i l'educació per a treballar qualsevol contingut curricular, tal i com expliquen a la seva pàgina web Beta Mind ofereixen:

- **Investigació invisible**

Aquest grup el que pretén és donar veu als habitants del nostre planeta, a partir d'aquí busquen estudiar la realitat del context natural, és a dir busca els problemes de la societat per a treballar-los mitjançant l'art i buscar nous interrogants, no són ells qui proposen les solucions sinó que les trobaran els participants mitjançant el diàleg, d'aquesta manera fomentaran el seu pensament crític.

- **Mediació Invisible**

Aquesta identitat pretén connectar els aprenentatges que es realitzen des de les institucions amb el que succeeix amb els ciutadans amb el món de l'ara. El que ells proposen és generar situacions en diferents llocs que es treballarà mitjançant, el diàleg, el cos, l'acció i les emocions.

- **Formació invisible**

Aquest grup d'especialistes, busca desenvolupar ferramentes metodològiques perquè qualsevol persona de l'entorn de l'infant, tant docents com pares i tutors, puguin construir de manera conjunta un aprenentatge adient i necessari perquè els nens i nenes puguin afrontar tots els reptes del segle on vivim, com a ciutadans responsables i amb un pensament crític. A més a més realitzen jornades, congressos, exposicions, on podem acudir per a aprendre més sobre els beneficis i com abordar d'una manera més correcta aquesta metodologia.

El que pretenc mitjançant aquesta proposta de projecte és que els participants aprenguin a mirar més enllà del que és evident. És per aquest motiu que durant aquest projecte la metodologia invisible serà un pilar imprescindible per a estudiar les discriminacions sexuals que hi podem trobar en les grans obres de *Disney*.

2.4 L'ART THINKING

Per a transformar i arribar als infants durant la realització d'aquest projecte he decidit treballar la metodologia de María Acaso y Clara Megías (2017) i treballar mitjançant l'*Art Thinking*.

Aquesta metodologia pretén un canvi del paradigma de l'educació a través de la innovació, que es basa en l'ús de les arts com a metodologia per treballar tots els continguts i totes les assignatures, no tracten de formar en l'art, si no d'utilitzar l'art com a instrument per a poder treballar totes les assignatures i tots els continguts del currículum.

Aquestes dues autores defensen que perquè hi hagi un aprenentatge és necessari crear emocions. Mitjançant la lectura de *Art Thinking cómo el arte puede transformar la educación*, de Acaso y Megías (2017). parla de l'educació visual i l'hiperconsum que ens envolta, he pogut contrastar com l'absència del pensament crític ens porta a fomentar valors ocults, els quals, en gran mesura, gran part de la societat lluita per eradicar-los. Aquesta metodologia defensa el fet que les manualitats de retallar, pintar i pegar com les pràctiques que es fan actualment a l'escola, son vàlides sempre que aquestes activitats vagin lligades a generar pensaments, és a dir, podem retallar imatges de diferents princeses i fer un collage, a condició que parlem de les diferències de gènere, de la manera de vestir i de com és la vida de les princeses... i recolzant tota aquesta informació en el món real. És a dir fomentant el pensament crític dels infants perquè en un futur les imatges del consumisme no els afectin en la seva manera de viure.

Tal com ens diu Meireu (2017):

“El Art Thinking es un proceso que ha de entenderse a sí mismo como un sistema para explorar el mundo; un equipamiento para interpretar la verdad; un proyecto relacionado con la honestidad, la ética, lo político y lo espiritual; un marco de acción para la emancipación intelectual que nos posibilite habitar en ese mundo común.” (p.105)

Aquesta metodologia es compon de quatre principis per a poder crear una pràctica educativa que s'ajusti al *Art thinking*:

1. El pensament divergent. Enfront del pensament lògic matemàtic habitual en les escoles
2. Pedagogia sexi: Que desperti emotivitat i curiositat.
3. Educació com a producció cultural: Empoderament tant de docents i estudiants com a creadors.
4. Projectes col·laboradors. L'art sempre es produeix de manera col·laborativa.

2.5 MÈTODE MUPAI

Aquesta metodologia creix en el Museu Pedagògic de l'art infantil, aquest museu va néixer gràcies a la universitat Complutense de Madrid, l'any 1981, el seu director, Hernández (1995) ens explica que aquesta metodologia va sorgir per aconseguir la satisfacció i l'interès per l'expressió plàstica dels nens, com a creadors d'obres pròpies i com a observadors.

Tal com diu a la pàgina oficial de MUPAI, aquest va ser el primer museu d'Espanya on uns estudiants de Pedagogia de la Facultat de Belles Arts van obrir les seves portes, dedicant-se a

l'educació artística dels infants i adolescents com a creadors, a més a més disposaven de recursos per a docents perquè poguessen millorar l'expressió plàstica-artística infantil.

En aquest museu realitzaven activitats didàctiques dirigides principalment per a nens i adolescents encara que les seves portes estaven obertes per a tothom a qui li interessés l'art. Acompanyada d'aquestes activitats a poc a poc van establir una filosofia i metodologia educativa pròpia acabant creant el mètode MUPAI.

PERQUÈ ÉS IMPORTANT TREBALLAR AQUEST MÈTODE:

Aquesta metodologia pot resultar molt interessant, ja que, a partir d'aquesta podem treballar la cultura en què vivim mitjançant l'art. Anteriorment ja he anomenat el poder que hi tenen les imatges a la nostra societat, ja que aquestes ens informen, ens ensenyen, transmeten... i el mètode MUPAI és una bona eina per a educar la nostra vista.

OBJECTIUS I PRINCIPIS DEL MÈTODE

Les activitats dutes a terme amb la metodologia MUPAI, tenen uns objectius comuns, que aquests són:

- **Adquirir coneixements propis i una visió crítica.** Els participants de l'activitat realitzada mitjançant el mètode MUPAI, seran els responsables de crear el seu propi espai de coneixements mitjançant el debat, la investigació i l'experimentació. És per aquest motiu que els docents deuran proporcionar eines, espais i temps para que els alumnes puguin adquirir els seus propis coneixements. A més a més els infants també generen coneixement gràcies a la comprensió i interpretació dels productes visuals.
- **Desenvolupar habilitats artístiques.** Mitjançant la producció artística els infants desenvolupen la creativitat, la psicomotricitat, la capacitat per a recrear representacions i expressar-se. A més a més és molt important el moment de la crítica, ja que mitjançant aquest despertem la capacitat de comparar, pensar i analitzar dels nostres infants.
- **L'últim objectiu és presentar l'educació com una alternativa d'oci.**

Els principis d'aquest mètode volen aproximar als infants una mica més a la realitat, és important que el docent faci bé el seu paper, aquest s'encarregarà de generar interès als nens i nenes que practiquen l'activitat. Aquesta metodologia és molt interessant, ja que l'alumne passa a ser el protagonista actiu de l'activitat, per això les activitats han de ser atractives per a motivar a l'alumnat. Aquesta metodologia pretén apropar als infants a l'art contemporani a través de la comprensió d'imatges, per aquest motiu crec que és molt important que les imatges estiguen relacionats en temes reals i propers als més petits, per a poder generar coneixement d'una forma adequada.

TALLER MUPAI

Per a realitzar una bona activitat a través del mètode MUPAI cal respectar les etapes de l'activitat:

ETAPA 1, aparellament, en aquesta etapa es realitza la proposta de l'activitat, buscant una obra que tingui una clara relació amb el tema que es vol tractar amb els infants. En aquesta etapa el que pretenen és vincular els coneixements que pretenem ensenyar amb les experiències viscudes dels infants, i fer així de l'art una eina de comunicació per aprendre.

ETAPA 2, explicació teòrica, en aquesta etapa els educadors expliquen algunes eines de treball i plantegen un problema presentat per un detonant, aquest ens permetrà començar a crear un coneixement dintre de l'aula, ja que a través d'aquest detonant que pot ser tant un objecte com una pregunta, captarem l'atenció dels nostres infants.

ETAPA 3, producció aquesta és la part més pràctica, durant l'etapa 3 realitzaran la producció d'obres artístiques, encara que és en aquesta fase on ha d'haver-hi un procés d'ensenyança-aprenentatge, és a dir mitjançant la realització artística els participants aprendran un concepte relacionat amb l'art o la cultura visual.

ETAPA 4, Debat crític, en aquesta fase els participants del taller posen en comú els treballs realitzats, en aquesta fase és on es pot observar si han entès bé els conceptes explicats. En aquesta fase serà molt important el respecte cap a tots i totes les participants de l'activitat.

ETAPA 5, reflexió i avaluació, aquesta fase del taller és una de les més importants, ja que ens permet saber si els participants de l'activitat han assolit els objectius proposats. Para poder realitzar l'avaluació correctament es realitzarà un qüestionari dirigit als participants del taller, d'aquesta manera podem avaluar el nivell d'aprenentatge i la satisfacció de la realització del taller.

3. PROPOSTA ARTÍSTICA A UN AULA D'EDUCACIÓ INFANTIL A PARTIR DE L'ART THINKING

3.1 JUSTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA PROPOSTA

Tal com he anomenat en les anteriors pàgines, he pogut observar durant la meva experiència a les aules d'educació infantil, que l'objectiu de les sessions de plàstica no van més enllà de pintar i retallar. A més a més les poques obres que treballen la gran majoria són d'autors tradicionals.

El que vull fer a partir d'aquesta proposta és treballar la discriminació sexual mitjançant l'art, on els infants seran els participants actius, buscant els interrogants a través del diàleg, fomentant així el pensament crític.

Tal com indica la pedagogia invisible, el col·legi transmet valors erronis als infants, ja que mentre els ensenyen la literatura infantil clàssica com les obres de *Disney*, estan transmetent

valors ocults darrere d'aquestes obres, com els estereotips sexuals que cada cop estan més lluny de la realitat de la nostra societat. Les nenes somien en ser la princesa i els nois somien en ser el príncep i heroi de la novel·la.

És per aquest motiu i per la necessitat que hi ha en aquesta societat d'abordar aquests temes a l'aula. L'elecció d'aquesta proposta educativa, protagonitzada per l'obra de "*Fallen Princesses*" de l'artista Dina Goldstein, podria treballar-se a qualsevol col·legi de la comunitat Valenciana, en nens i nenes del segon cicle d'Educació Infantil, d'entre 5 i 6 anys.

3.2 QUE TREBALLAREM.

He decidit basar el projecte en les obres de Dina Goldstein, nascuda a Israel l'any 1969, aquesta autora va començar la seva carrera professional realitzant fotoperiodisme i a més a més realitzava encàrrecs a diverses revistes i agències de publicitat. L'artista el que pretén mitjançant les seves obres és tractar temes de la vida actual a través de personatges coneguts.

Una de les obres més reconeguda d'aquesta artista s'anomena "*Fallen Princesses*", creada el 2007. Aquesta obra és la que he escollit per a treballar aquest projecte, ja que ja que són representacions de les princeses *Disney* humanitzades i col·locades a un entorn actual. Mitjançant aquestes obres podem treballar diferents problemes que afecten a dones a la vida actual. Aquesta obra té una sèrie de deu peces, inspirades amb les princeses *Disney*, cadascuna d'aquestes princeses està ubicada en un entorn actual i té un problema diferent. L'autora el que pretén és desafiar el lema de "feliç per sempre", i mostrar els valors amagats que aquesta companyia transmet a infants d'arreu del món.

Per a realitzar aquest projecte he fet una elecció de tres obres. En primer lloc treballarem la *Blanca Neus*, l'elecció d'aquesta obra és perquè crec que és ideal per treballar les desigualtats de gènere i també per a treballar els tipus de famílies que existeixen. Els infants també treballaran l'obra de *Bella*, la elecció aquesta obra és perquè reflexa tot el que hi ha darrera dels estereotips i canons de bellesa que la nostra societat accepta. I per últim l'obra de la *Ventafocs*, el que pretenc treballant aquesta obra és que els infants és posin a la pell de la princesa i després col·loquin al príncep al mateix escenari per a que observin amb els seus propis ulls la desigualtat de gènere.

Treballar aquests temes a l'aula amb personatges que són coneguts pels infants ens ajudarà al fet que els nens se senten més propers i més atrets per aquest projecte. Més motivats.

Loryn Brantz

Per a poder dur a terme aquesta proposta d'activitats, treballarem un obra de la il·lustradora estatunidenca Loryn Brantz, aquesta va néixer el 13 de juny de l'any 1986. Aquesta

il·lustradora treballa el feminisme i temes relacionats de la dona. Aquesta va escriure i va il·lustrar uns llibres per a nens, *feminist baby*.

L'obra que treballarem s'anomena *Disney Princesses Waistlines Werw Realistic*, aquesta obra va sorgir, ja que l'ilustradora es va posar a treballar per a BuzzFeed, on va crear *The Good Advice Cupcake*, en aquesta empresa il·lustraven articles enfocats per a les dones.

3.3 OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS

L'objectiu general que pretenc mitjançant aquest projecte, és apropar als infants als finals reals i deixar de costat els finals feliços, apropant així als nens i nenes alguns problemes que hi podem trobar en la societat actual, com pot ser la desigualtat de gènere entre homes i dones, treballant el que María Acaso (2018) anomena la realitat dividida a l'aula mitjançant el diàleg, al seu llibre *Pedagogías invisibles*.

Tenint en compte el Decret 38/2008, que és el qui s'encarrega d'organitzar el currículum del segon cicle d'Educació Infantil a la Comunitat Valenciana. Mitjançant aquesta proposta de projecte l'àrea que es treballarà amb més profunditat és la III els llenguatges: comunicació i representació i els objectius específics que es treballaran mitjançant aquesta proposta són:

- Conèixer els diferents llenguatges i aplicar tècniques perquè desenrotllen la imaginació i la creativitat.
- Utilitzar les distintes formes de representació per a expressar i comunicar situacions, accions, desitjos i sentiments coneguts, viscuts o imaginats.
- Utilitzar tècniques i recursos bàsics de les distintes formes de representació enriquint les possibilitats comunicatives.
- Valorar i apreciar les produccions pròpies, les dels seus companys i algunes de les diverses obres artístiques del patrimoni conegudes per mitjà de TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) o in situ, i donar-los un significat que els aproximi a la comprensió del món cultural al que pertanyen.
- Interpretar i produir imatges com una forma de comunicació i de gaudi, a fi de descobrir i identificar els elements bàsics de l'expressió artística.

3.4 CONTINGUTS

- La utilització i valoració progressiva de la llengua oral per a evocar i relatar fets, per a explorar coneixements i aprendre; per a expressar i comunicar idees i sentiments, per a establir relacions amb els membres de la seua societat i per a regular la pròpia conducta i la dels altres.
- El descobriment del llenguatge plàstic com a mitjà de comunicació i representació.

- L'interès, el respecte i la valoració per les elaboracions plàstiques pròpies i dels altres.

4. METODOLOGIA

Després de la recerca de metodologies que he citat anteriorment, he cregut interessant realitzar aquest projecte utilitzant algunes característiques del mètode MUPAI i d'altres de l'Art Thinking.

D'una manera que per un costat el docent utilitzi l'art com a instrument para poder treballar tots els continguts del currículum, afavorint la satisfacció i l'interès per l'expressió plàstica dels nens, com a creadors d'obres pròpies i com a observadors.

Mitjançant aquesta proposta de treball fomentarem el pensament crític dels participants, apropant-los més a la realitat de la societat on vivim a través de l'art, ja que és molt important educar la vista, perquè en un futur no afectin els missatges ocults que ens transmet la societat a la seva manera de viure.

Tal com diu *l'Art Thinking* és molt important generar emocions a l'hora de generar un aprenentatge, i això és el que farem mitjançant les obres de Dina Goldstein. Per tal de poder generar emocions i interès pel projecte utilitzarem la pedagogia sexi, despertant la curiositat de l'infant amb un personatge conegut de la cadena *Diseny*, apropant-los així un poc més al món real.

Per a realitzar el taller seguirem alguns dels passos MUPAI, encara que hi ha una petita modificació per a que és pugui realitzar la proposta d'activitats d'una manera més efectiva adaptant-lo a les necessitats del projecte.

El primer pas que realitzarem per a començar el projecte serà **presentar el detonant**, per a captar l'atenció als nostres participants, l'objectiu d'aquesta fase serà que els nens generin coneixement a partir del diàleg i parlar de les característiques físiques i psíquiques de les princeses.

La segona fase s'anomena la **fase d'anàlisi**, en aquesta fase presentarem l'obra als infants, amb la intenció que siguin ells qui traguin les conclusions de l'obra.

La següent sessió donarà pas a la **producció** i realització de les obres, els participants realitzaran les obres proposades pel docent lliurement, amb les eines i materials que els proporcionaran.

Un cop passada la sessió de producció donarem pas a la **fase d'exposició**, aquí els participants explicaran les seves obres als companys. El docent en aquest moment de l'activitat observarà si els participants han entès bé les tècniques.

Un cop acabades les activitats es realitzarà una assemblea, aquesta l'anomenarem **fase d'anàlisi**, on el docent preguntarà als infants si els agradat el taller, a més a més se'ls proporcionarà un

qüestionari per a realitzar l'avaluació del l'activitat. D'aquesta manera podem avaluar el nivell d'aprenentatge i de satisfacció de l'activitat.

El docent tindrà un paper en tot moment de guia per a realitzar aquest projecte, és molt important que el guia de l'activitat sigui capaç de motivar a l'alumnat i que formuli les preguntes de les fases generant intriga i motivació per a que els alumnes generen coneixement per si mateixos.

4.1 TEMPORALITZACIÓ

Aquesta proposta de taller tindrà una durada de tres setmanes, cada setmana és treballarà una obra diferent de la il·lustradora Dina Goldstein, durant cada setmana es realitzaran dues sessions. Tal i com he indicat a la metodologia cada obra es treballarà a partir de quatre fases, la presentació del detonant, la fase d'anàlisi, la fase de producció i la fase d'exposició.

Per a fer les sessions menys pesades realitzarem dues sessions per obra, agrupant per un costat la presentació del detonant i la fase d'anàlisi i la fase de producció i d'exposició per un alta banda, quedant una temporització de la següent manera:

		Blanca Neus				La Venta Focs				Belle				Avaluació General
		20'	15'	45'	15'	20'	15'	45'	15'	20'	15'	45'	15'	10'
Setmana 1	Detonant													
	Anàlisi													
	Producció													
	Exposició													
Setmana 2	Detonant													
	Anàlisi													
	Producció													
	Exposició													
Setmana 3	Detonant													
	Anàlisi													
	Producció													
	Exposició													
	Avaluació													

4.2 ACTIVITATS

ACTIVITAT	
Dades tècniques	
Nom del taller:	Els finals no son sempre feliços
Duració:	4h 55 min
Desenvolupament de l'activitat	

Objectius:

- Identificar els estereotips dels personatges masculins i femenins dels contes clàssics.
- Conèixer la realitat de la nostra societat mitjançant els comportaments dels personatges dels contes.
- Realitzar un obra artística mitjançant la creació d'un nou final d'un conte.
- Conèixer el poder de comunicació que té una imatge.
- Representar una idea a través del seu propi cos.

Continguts:

- Utilització dels contes clàssics per a treballar els estereotips dels personatges.
- El descobriment de la obra *Fallen Princesses* de Dina Goldstein.
- Treballar els estereotips de gènere a partir d'una obra de teatre.

Recursos:

- **Materials fungibles:** Folis, cartolines, llepissós, pegament de barra, tisores, retoladors.
- **Altres materials:**
  - Obres *Fallen Princesses* de Dina Goldstein (Annex 2).
  - Caixa amb objectes per a disfressar-se com poden ser perruques, barrets, ulleres, collars, sabates de tacó, pintures, corones, davantals, samarretes...
  - Telèfon o càmera per a realitzar les fotografies.
  - Fotografies realitzades als alumnes a la fase de producció.
  - Il·lustració per a realitzar l'activitat 1, a la fase del detonant (Annex 1).
  - Il·lustració de Loryn Brantz (Anex 3).
  - Figures per a realitzar l'activitat 3 a la fase de producció (Annex 4).
- **Espai:** L'espai que s'utilitzarà per a realitzar aquest taller serà l'aula. Com es pot veure a la descripció de l'activitat, serà interessant variar el lloc de taules de treball i l'assemblea per poder crear un entorn de treball més agradable.

Metodologia:

ACTIVITAT 1: Blanca Neus.

- **Presentació del detonant: (20min.)**

Per començar a realitzar la proposta d'activitat reproduïrem al projector de l'aula una imatge que la podeu trobar al (Annex 1), observarem la imatge i els preguntarem als infants:

1. Que esta passant a la imatge?
2. Perquè creieu que la mare s'agafa el dia lliure?
3. Com esta la casa?
4. Que hauria de fer la mare?
5. Què creieu que farà el pare?
6. Que haurien de fer tota la família per a endreçar la casa?

L'objectiu és crear coneixement a partir del diàleg de les desigualtats de gènere que hi ha en front les tasques domèstiques.

- **Fase d'anàlisi.(15 min)**

En aquesta segona fase es presentarà l'obra de Dina Goldstein (Annex 2, a), en aquesta fase l'objectiu és que siguin els mateixos participants que traguin conclusions de la realitat que ha volgut mostrar l'autora amb aquesta obra, per a poder arribar aquest objectiu deurem crear un diàleg amb preguntes obertes com:

Que veuen a la imatge?

Que passa amb els fills dels protagonistes?

Com creuen que es sent cada personatge que apareix a l'obra?

Com creuen que es poden sentir els personatges?

Que creuen que ens vol dir aquesta imatge?

- **Fase de producció (45min)**

El guia del taller realitzarà grups de cinc per a poder realitzar la fase de producció, En aquesta activitat el docent explicarà el conte de la Blanca Neus. Seguidament presentarem la caixa dels disfresses, dintre d'aquesta caixa, els nens podran trobar elements per a disfressar-se, com collars de perles, ulleres, barrets, davantals, samarretes, sabatilles de tacó, pintures per a maquillar-se... a més a més podran utilitzar joguines que es troben a l'aula com ninos, objectes del racó de la cuina... Amb tots aquests objrctes els nens i nenes deuran representar l'escena igual que l'obra de Dina Goldstein. Serà el docent l'encarregat de fotografiar l'escena.

- **Fase d'exposició (15 min)**

Per a poder realitzar aquesta fase el docent haurà d'imprimir les fotografies de les representacions dels infants amb folis mida dina A3. Els infants estaran asseguts a l'assemblea. Cada grup presentarà a la classe la seva obra i explicarà als companys el seu final, establint un diàleg participatiu entre els alumnes donant la seva opinió en referència a les obres.

ACTIVITAT 2: Bella.

- **Presentació del detonant: (20min.)**

Els participants de l'activitat s'aseuran a l'assemblea i ensenyarem un seguit d'obres de l'artista Loryn Brantz (Annex 3), extretes del Blog *Entre actividades Infantiles*. En aquestes apareixen imatges de les princeses *Disney* retocades i al costat una altra sense modificar. Els direm als nens que busquin les diferències de les imatges. Un cop fet el mateix amb les sis obres ens adonarem que tan sols canvia la forma del cos. I els farem una sèrie de preguntes com:

Perquè que les princeses són totes primes?

Que passaria si el príncep s'hagués trobat amb una princesa grassoneta?

Creieu que hi ha algun príncep grassonet esperant a rescatar la seva princesa?

Creieu que la princesa es casaria amb un príncep grassonet?

L'objectiu en aquesta fase és parlar de les característiques físiques de les princeses.

- **Fase d'anàlisi.(15 min)**

En aquesta segona fase es presentarà l'obra de *Belle* de Dina Goldstein (Annex 2, b) aquesta fase tal com diu he marcat a la metodologia, l'objectiu és que siguin els mateixos participants que traguin conclusions de la realitat que ha volgut mostrar l'autora amb aquesta obra, per a poder arribar aquest objectiu deurem crear un diàleg amb preguntes obertes com:

1. Que veuen a la imatge?
2. Com creuen que es sent la protagonista de la imatge?
3. Perquè s'opera?
4. Perquè hi ha gent que s'opera?
5. Que creuen que ens vol dir aquesta imatge?

- **Fase de producció (45min)**

En aquesta activitat repartirem als infants una fitxa on apareixerà una silueta de nen o una de nena, un cop escollida la silueta els proposarem que canvien l'aspecte del nostre príncep o princesa, i repartirem a cada nen unes plantilles on trobaran ulls de diferents colors, boques, pels, accessoris... (Annex 4), per a que creen el seu propi personatge. A més a més hauran de posar-li un nom, pensar una qualitat bona del seu personatge i que ha vingut a fer al nostre món.

ACTIVITAT 3: LA VENTA FOCS

- **Presentació del detonant: (20min.)**

Per a poder introduir el detonant realitzarem una activitat d'introducció. Els participants quan entraran a l'aula trobaran, les taules agrupades en grups d'aproximadament 5 persones (depenent del nombre d'infants que tingui la classe) a sobre de les taules trobaran unes caixes en alguns contes tradicionals, com la Venta Focs, La Blanca Neus, La Bella i la Bestia, La Sirenita i Aladín. Per a poder portar a terme l'activitat els demanarem que es posin d'acord i que trien un personatge de cada conte. Un cop els infants hagin escollit els personatges seurem tots a l'assemblea per a començar una petita defensa de per què han elegit cada personatge. Un cop acabada la defensa introduïrem el detonant, ja que se'ls preguntarà:

1. Que passaria si una princesa no és vulgues casar en un príncep?
2. Perquè les bruixes són lletges?
3. Hi heu vist mai alguna princesa grassoneta?
4. Qui creieu que fa el sopar?
5. Qui creieu que neteja el castell?
6. Qui anirà al bar si fan futbol i qui es quedarà a casa a cuidar dels fills?

L'objectiu és crear coneixement partint del diàleg on es parli de les característiques tant físiques com psíquiques dels personatges dels contes, segons el personatge que representa i el gènere.

- **Fase d'anàlisi.(20 min)**

Igual que en les altres activitats en aquesta fase presentarem l'obra de Dina Goldstein, (Anex 2, c) la Venta focs en aquesta activitat igual que al llarg del projecte l'objectiu d'aquesta fase d'anàlisi seran els mateixos participants qui trauran les conclusions de el que vol mostrar l'obra. El docent tindrà un paper

motivador i guidor per a fomentar el diàleg i realitzarà una sèrie de preguntes:

1. Que veuen a la imatge?
2. Que està fent la protagonista de la imatge?
3. Com creuen que es sent la princesa?
4. Qui més apareix a la imatge?
5. Quin comportament creieu que tenen els altres protagonistes de la imatge?
6. Creieu que aquest és lloc per a una princesa?
7. I per als homes que la miren?
8. Que creieu que ens vol dir aquesta imatge?

- **Fase de producció (45 min)**

Per a poder realitzar aquesta activitat, ensenyarem de nou l'obra de Dina Goldstein, i farem un petit recordatori del qual vam comentar en l'anterior sessió, a continuació repartirem un folli a cada participant i els repartirem diferents pintures. Els infants hauran de canviar la versió del quadro dibuixant la mateixa escena però en lloc de la princesa dibuixaran al príncep.

- **Fase d'anàlisi (20 min)**

En aquesta ocasió els nens i nenes ensenyaran les seves reproduccions i els preguntarem:

1. Que veuen a la imatge?
2. Que està fent la protagonista de la imatge?
3. Com creuen que es sent el príncep?
4. Qui més apareix a la imatge?
5. Quin comportament creieu que tenen els altres protagonistes de la imatge?
6. Creieu que aquest és lloc per un príncep?
7. I per als homes que la miren?
8. Que creieu que ens vol dir aquesta imatge?

Les preguntes són les mateixes que es realitzen a la fase d'anàlisi amb l'objectiu de veure la diferència de respostes referent a l'obra on és la princesa qui apareix al bar i quan pel contrari apareix el príncep.

- **Fase d'avaluació (10 min)**

Un cop acabada l'exposició el o la guia de l'activitat preguntarà als infants que els ha semblat el taller, i repartirà un foli amb tres preguntes (Annex 5), que hauran de contestar apegant un gomet a cada pregunta, el gomet verd si els ha agradat molt, groc si hagués pogut ser millor, i roig si no els agradat gens.

Nota. Elaboració pròpia.

4.3 AVALUACIÓ

Per assegurar-nos de què l'objectiu general que es planteja es treballa d'una forma correcta utilitzarem l'observació directa.

Un cop observat els comportaments després de les activitats realitzarem una enquesta molt senzilla, tal i com explica l'activitat dels nens d'avaluació, que la podem trobar a l'Annex 5, aquesta serà contestada pels nens mitjançant un gomet groc i un de vermell dependent de la satisfacció de les activitats realitzades.

Per un altre costat el docent utilitzarà com he anomenat anteriorment l'observació directa, ja que aquesta és la més adequada per a treballar, per a registrar el que observa utilitzarà un anecdotari com a instrument per a recopilar la informació important, com fotografies del procés del taller, comentaris que puguin fer els nens tant positius com negatius. D'aquesta manera quedarà tot enregistrat i el docent podrà observar l'evolució dels infants.

A més a més el docent utilitzarà una taula d'avaluació un cop realitzat el taller, per comprovar si el projecte ha estat òptim.

Tabla 2. Avaluació del taller

Ítems	SI	NO	A vegades
Han participat activament en les activitats proposades			
Les activitats eren adequades per als participants			
El taller ha resultat motivador per a l'alumnat			
S'ha complit l'objectiu proposat			
La metodologia utilitzada afavorit l'aprenentatge dels participants			
El material ha sigut apropiat per als infants			
La temporització ha sigut adequada			

Nota: Elaboració pròpia.

5.REFLEXIÓ

Quan vaig tenir l'oportunitat de realitzar un projecte artístic per a l'aula d'Educació tenia clar que volia treballar les obres de Dina Goldstein, en especial una, l'obra de la Blanca Neus, aquesta obra la vaig descobrir a les classes d'Educació Artística i la vaig trobar molt interessant. Crec que aquesta sèrie d'obres que té la fotografia "*Fallen Princes*", s'ajusta a la perfecció per a treballar un problema que existeix avui dia a la nostra societat, la diferència de gènere.

El més difícil del projecte ha sigut trobar una metodologia adient per a realitzar el taller utilitzant l'art com a instrument d'aprenentatge, ja que a la majoria de col·legis treballen l'art com una mena de passa temps, deixant de costat la infinitat d'aprenentatges que poden fer els infants a través d'ell. Des que naixem som individus creatius i curiosos, encara que en el pas del temps deixem de comportar-nos d'aquesta manera per por a equivocar-nos, i comencem actuar tal com la societat es comporta.

Durant la investigació d'algunes metodologies artístiques vaig descobrir a Maria Acaso, aquest parlava de la importància que té l'educació del llenguatge visual, ja que estem rodejats d'estímuls estereotipats visuals acceptats per la societat, i també a les pel·lícules i contes d'animació infantil. El nostre deure com a docent i és el que pretenc mitjançant aquest projecte educar el llenguatge visual i que siguin capaços d'analitzar les imatges per descobrir que s'amaga al darrere de cada estímul rebut, i mitjançant aquest projecte crec que funcionaria per a destapar els valors ocults de *Disney*, a una aula d'educació Infantil.

Quan vaig començar a encaminar el treball tenia clar que volia treballar el mètode MUPAI, ja que havia sentit parlar d'ell i dels seus beneficis, però després vaig conèixer la metodologia anomenada Art Thinking, aquestes es basaven principalment amb la importància del diàleg, i vaig decidir fer una mena de fusió per a realitzar aquest projecte.

Crec que aquesta proposta a l'aula d'educació Infantil funcionaria, ja que el fil conductor de les activitats són personatges coneguts i estimats pels infants, això ajudaria a que el taller es fes més motivador. A més a més s'adapta a les necessitats educatives socials actuals, ja que el que es pretén mitjançant aquest projecte és que els nens i nenes coneguin les desigualtats de gènere desmuntant el paradigma de *Disney* i els estereotips en la intenció de que siguin els mateixos nens mitjançant el diàleg qui arribin a la conclusió del que ens volen mostrar les obres de Dina.

6. REFERENCIAS

6.1 BIBLIOGRAFÍA

Acaso, M. (2009). *La educación artística no son manualidades*, Madrid: Catarata.

Acaso, M. y Megías, C. (2017). *Art Thinking cómo el arte puede transformar la educación*. Barcelona: PAIDÓS Educación.

Acaso, M. (2018). *Pedagogías invisibles. El espacio del aula como discurso [2012]*, Madrid: Catarata.

Ellsworth, E. (2005). *Posiciones en la enseñanza. Diferencia, pedagogía y el poder de la direccionalidad*. Madrid: Akal.

Hernández, M. (1995). *El arte de los niños: investigación y didáctica del MUPAI*. Madrid: Fundamentos.

Jackson, P. W. (1998). *La vida en las aulas*. Ediciones Morata.

6.2 WEBGRAFÍA

Beta Mind. 12 de març del 2020. Recuperat de <https://www.beta-mind.com/betamind>

Buxan, M. (2007) *Y tú, ¿Te apuntas a romper con el machismo?* 5 de Maig del 2020. Recuperat de http://www.educatolerancia.com/wp-content/uploads/2016/12/Y_tu_te_apuntas_a_rompe_-_el_machismo.pdf

El Tiempo. (2012). *Dos profesoras que usaron el arte para revolucionar la educación*. 13 de Març del 2020. Recuperat de <https://www.eltiempo.com/vida/educacion/art-thinking-o-el-arte-como-herramienta-de-la-educacion-80556>

Goldstein, D. (2012). *Dina Goldstein*. 20 de Febrer del 2020. Recuperat de <https://www.dinagoldstein.com/>

Museo Pedagógico de Arte Infantil. 12 de març del 2020. Recuperat de <https://mupai.wordpress.com/>

Seño, P. (2014) *Entre Actividades Infantiles*. [Blog]. 5 de Maig del 2020. Recuperat de <https://entreactividadesinfantiles.com/2014/11/07/93/>

Pedagogías invisibles. (2017). 5 de febrer del 2020. Recuperat de <http://www.pedagogiasinvisibles.es/>

6.ANNEXOS

ANNEX 1

Imatge activitat 1, Detonant.

Figura 1 Mahatma, G. (2007) El hogar [Il·lustració] recuperada de http://www.educatolerancia.com/wp-content/uploads/2016/12/Y_tu_te_apuntas_a_rompe_el_machismo.pdf

ANNEX 2: OBRES DINA GOLDSTEIN

Annex 2,A: Activitat 1:Blanca Neus

Fallen Princesses, SNOWY, 2008

Figura 1. Goldstein, D (2008). Fallen Princesses [fotografia]. Recuperat de <https://www.dinagoldstein.com/fallen-princesses/>

Annex 2,B: Activitat 2: Bella

Figura 2. Goldstein, D (2009). Fallen Princesses [fotografia]. Recuperat de <https://www.dinagoldstein.com/fallen-princesses/>

Annex 2,C: Activitat 3: La Venta Focs

Figura 3. Goldstein, D (2007). Fallen Princesses [fotografia]. Recuperat de <https://www.dinagoldstein.com/fallen-princesses/>

ANNEX 3

Imatge activitat 2, Detonant.

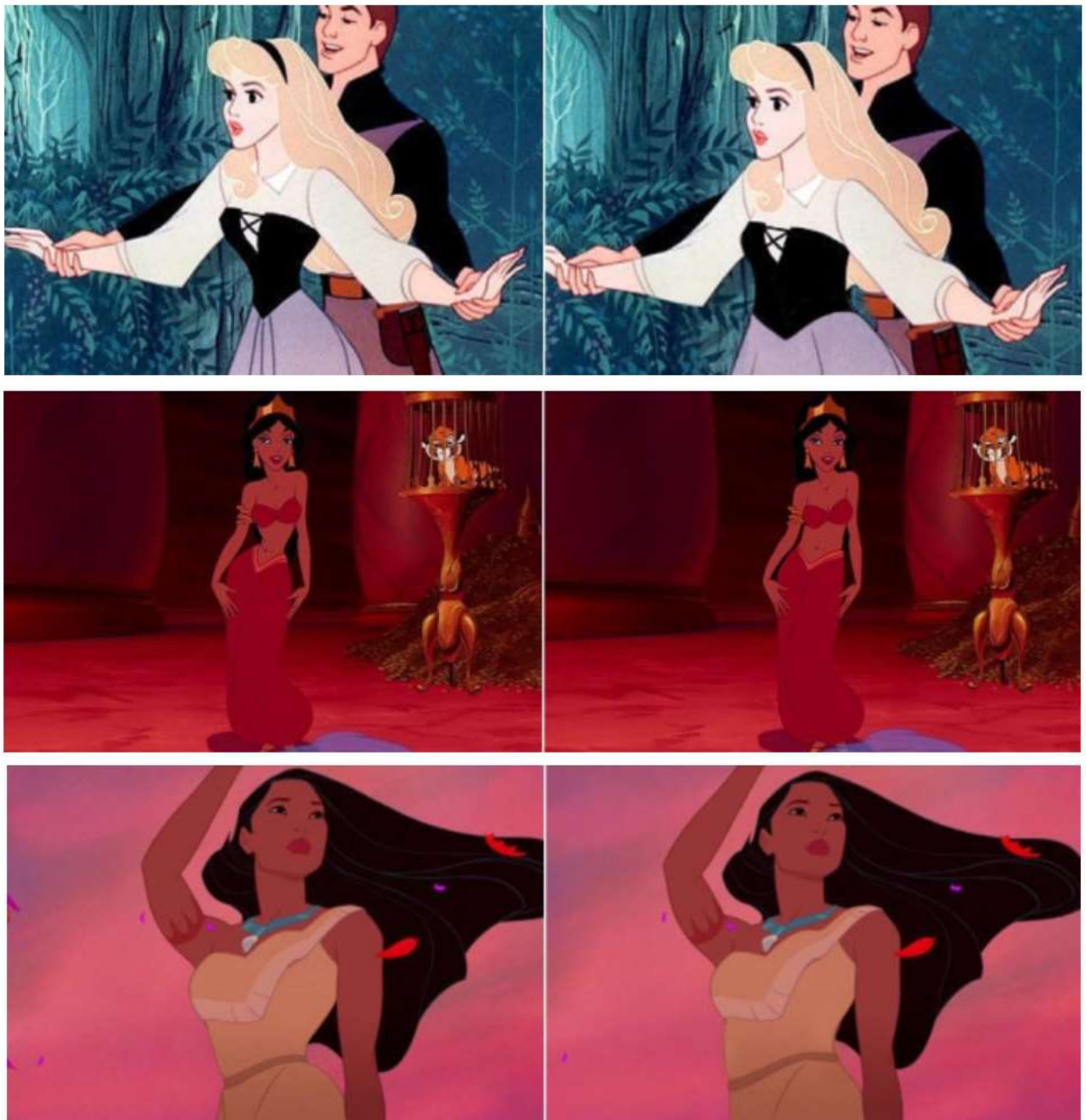
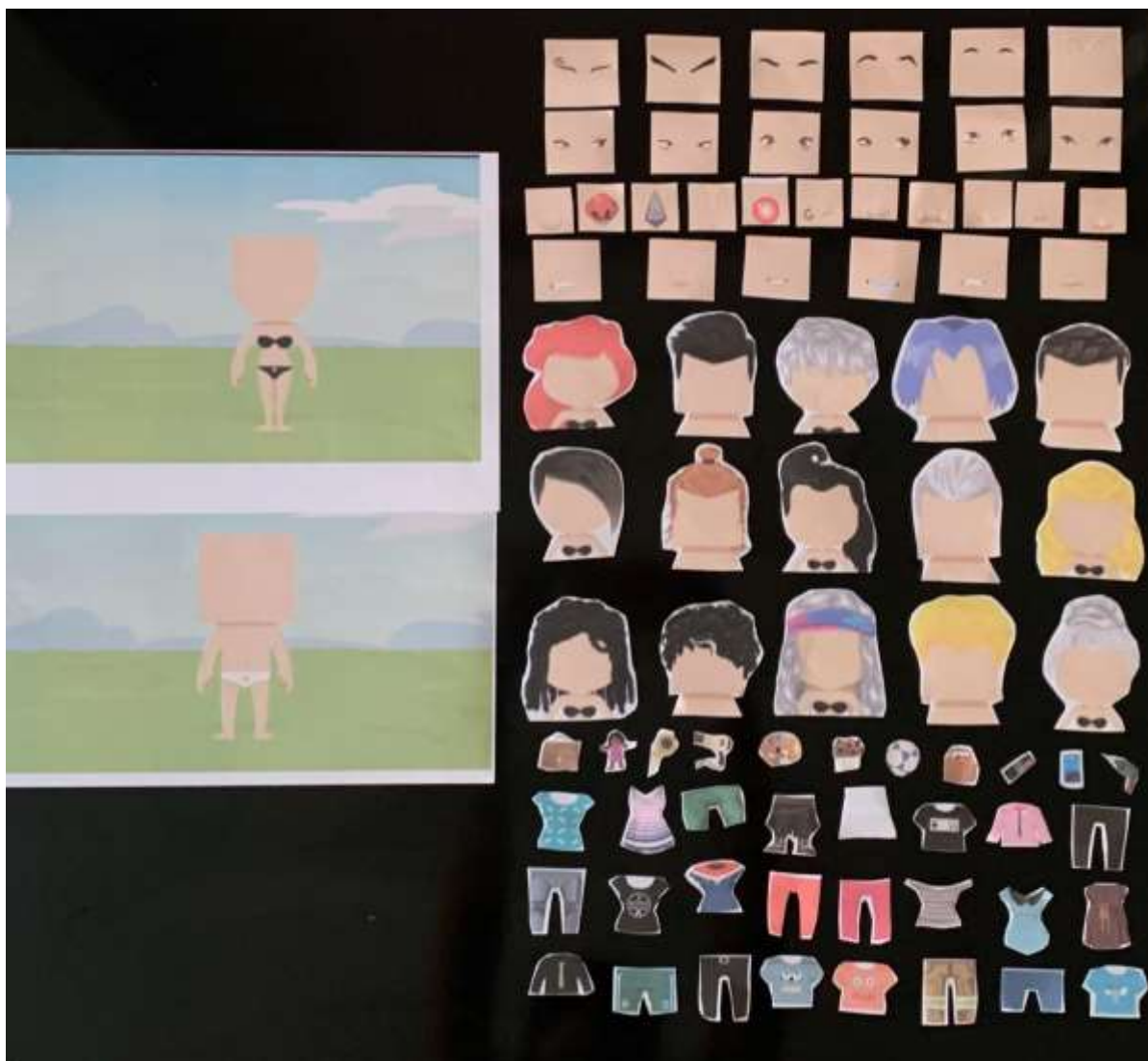

Figura 1 Loryn, B. ANY COM ES DIU L'OBRA recuperat de <https://entreactividadesinfantiles.com/2014/11/07/93/>

ANNEX 4

Imatge activitat 2. Fase de producció

Nota: Elaboració pròpia.

ANNEX 5

Tabla activitat D'avaluació.

Preguntes		
Us agradat conèixer un poc més als personatges dels contes?		
Les activitats han estat divertides?		
Us agradaria ser una princesa o un príncep?		

Nota: Elaboració pròpia.

